

Motion till riksdagen

1985/86:N447

Karin Söder m. fl. (c)

Energipolitiken

I. Sammanfattning

En offensiv och framtidsinriktad energipolitik för effektivare energianvändning och användning av förnybara energislag har en avgörande betydelse för att förbättra vår ekonomi och våra möjligheter att värna natur och miljö.

Detta förutsätter en fortsatt minskning av oljeberoendet och en avveckling av kärnkraften utifrån följande handlingslinjer:

- Hushållning och effektivare energianvändning.
- Ny värmeteknik för tillvaratagande av bl. a. solenergi, inhemska bränslen, värmepumpar, naturgas.
- En medveten elanvändningspolitik, som utnyttjar elströmmens höga kvalitet och inte slösar bort den, där energi av lägre kvalitet fyller samma uppgift.
- Produktion av alternativa drivmedel baserat på inhemsk råvara.
- Ny teknik för elproduktion som mottryck, vind och solceller.

Om detta centerprogram genomförs så kan kolkondenskraftverk och miljöstörande vattenkraftsutbyggnad undvikas. Sverige får ett mindre sårbart energisystem, konkurrenskraftiga energipriser, ökad sysselsättning och goda förutsättningar för bättre miljö.

Med utgångspunkt från dessa förutsättningar kan huvudyrkandet i föreliggande motion sammanfattas:

- En decentralistisk energipolitik skall föras inriktad mot effektiv energianvändning och ökad användning av förnyelsebar energi i syfte att förbättra miljö, minska sårbarhet och utlandsberoende.
- För att säkra en positiv utveckling av ett miljövänligt och säkert energisystem föreslås inrättandet av en *Energiutvecklingsfond*. Fonden föreslås finansierad genom en avgift på 2 öre/kWh (intäkt ca 1,1 miljard kronor) på all kärnkraftsproducerad el.
- Energisparande stimuleras genom rätt för småhusägare till avdrag för kostnader för tilläggsisolering och värmeåtervinning genom värmeväxling.
- Introduktion av svensktillverkad etanol påskyndas för att underlätta övergången till blyfri bensin, bättre avgasrening och minskat oljeberoende.
- Regeringens avvecklingsstrategi måste följas upp med konkreta åtgärder som inleds med att Ringhals 2 tas ur drift.

- En förändrad inriktning av forskningsverksamheten kring slutförvaring av utbränt kärnbränsle.
- Utbyggnaden av elnätet dimensioneras efter det långsiktiga elbehovet och en viss reducering av planerade investeringar i 400 kW-ledningar kan göras. Besparing 500 milj. kr.

2. Inledning

Enligt centerpartiets mening kan kravet på en allsidig välfärd innefattande såväl goda ekonomiska levnadsbetingelser som en god livsmiljö bäst tillgodoses i ett decentraliserat samhälle. Energipolitikens inriktning har en avgörande inverkan på samhällsutvecklingen. Den koncentrationsinriktade energipolitik som präglat och i avgörande hänseende fortfarande präglar socialdemokraternas energipolitik förstärker övriga centraliseringstendenser i samhället och därmed misshushållningen med tillgängliga resurser.

Energipolitikens inriktning måste vara att skapa ett decentraliserat energisystem baserat på utnyttjande av i huvudsak inhemska förnybara energikällor och en effektiv användning av tillgängliga resurser. Då får vi de bästa förutsättningarna för att kunna tillgodose kraven på resurshushållning, ekologisk balans, god miljö, hög säkerhet, försörjningstrygghet, ökad samsättning samt en starkt ekonomi. Småskaliga energisystem ger vidare medborgarna bättre möjligheter till inflytande och kontroll över energisystemen.

Från centerpartiets sida har vi vid upprepade tillfällen understrukit betydelsen av ett fullföljande av en decentralistisk inriktning på energipolitiken och betonat nödvändigheten av att den energipolitik som fördes under centerpartiets ledning mellan 1976—1982 fullföljs. Denna var inriktad på att successivt forma ett decentralistiskt energisystem byggt på allsidighet, bättre energihushållning och utnyttjande av olika förnybara inhemska energikällor.

Målsättningen att på ett miljövänligt sätt styra över energisystemet mot användning av förnybara energikällor är för sitt förverkligande beroende av en medveten hushållning av energianvändningen. En effektiv energianvändning förutsätter i sin tur bl. a. hushållning med energikvalitet. Vi måste kort sagt "bruka bättre i stället för att förbruka mer".

3. Energipolitik för industriell utveckling och god miljö

Det finns ett mycket nära samband mellan vår energianvändning, ekonomi och miljö. Detta samband belyses bl. a. av att den ohämmade användningen av energi och naturresurser, som en produktionsinriktad energipolitik innebär, har medfört svåra miljöproblem.

Den övergripande målsättningen i decentralistisk energipolitik för en uthållig energianvändning måste därför vara att varje energikälla som skall användas i större omfattning och under längre tid måste ingå i naturens eget kretslopp. Uppfylls inte detta krav kommer såväl den ekonomiska tillväxten att förkvävas som omfattande miljöskador att uppstå. Samhällets åtgärder måste därför inriktas på att stödja introduktion och användning av inhemsk, förnybar och miljövänlig energi, ny energiteknik, sparande etc.

Förbränning av icke förnybara fossila energislag som kol och olja innebär en mycket kraftig påverkan på miljön genom de ökande utsläppen av bl. a. kväveoxider och svaveloxider. Denna förbränning medför vidare att koldioxidhalten i luften successivt ökar, vilket på någon sikt kan utvecklas till det allra största miljöproblemet. Den ökande koldioxidhalten medför temperaturökningar, vilka efter hand på ett drastiskt sätt förändrar vårt klimat och därmed förutsättningarna för allt mänskligt liv. Koldioxidproblemet är en global företeelse och det är nödvändigt att varje land bidrar till att minska förbränningen av fossila bränslen även ur denna synpunkt. En övergång från olja till kol har i dessa hänseenden en negativ betydelse. Förbränning av skogsbränslen ger inte motsvarande effekter på den omgivande naturmiljön. Lika mycket koldioxid binds vid återväxten som frigörs vid förbränningen förutsatt att avverkning och tillväxt balanseras.

En medveten politik för energihushållning och effektivare energianvändning är den bästa garantin för både en positiv ekonomisk utveckling och en bra miljö. En energipolitik, vars primära målsättning är att främja ökad energitillförsel, kommer att leda till allt större investeringar för att förebygga skador på miljön och till slut nå en nivå där dessa kostnader inte längre kan bäras. Samhällsekonomin kommer att kollapsa i försöken att åtgärda irreparabla miljöskador orsakade av bl. a. en centraliserad och koncentrationsinriktad energipolitik. Utvecklingen har visat att det är en myt att ekonomisk utveckling förutsätter ökad energianvändning. Tvärtom, en långsiktig, stabil ekonomisk utveckling och en ökande välfärd förutsätter en kontinuerligt minskande energitillförsel under överskådlig tid, eftersom energins pris bestäms av den sist producerade enheten energi. Vid en ökande energianvändning kommer att krävas investeringar i allt dyrare energiproduktion med allt högre pris på energi som följd. Det är därför såväl av ekonomiska som miljömässiga skäl nödvändigt att energipolitiken på både kort och lång sikt inriktas på att ge förutsättningar för en så låg total energianvändning som möjligt. En sådan politik skapar i sin tur förutsättningar för en balanserad prisutveckling på energi och underlättar därmed en positiv ekonomisk utveckling.

Energi — sysselsättning

Samhällsekonomin under 1980-talet har och kommer sannolikt att belastas av en betydande arbetslöshet. Det är osannolikt att även en avsevärd expansion av industri- och tjänsteproduktionen kommer att kunna sysselsätta arbetskraften utan olika typer av stödåtgärder. Datoriseringen och elektronikanvändning torde t. ex. innebära att produktionsvolymen kan öka betydligt utan att motsvarande ökning av arbetskraften behöver ske.

Det är därför nödvändigt att försöka skapa nya arbetstillfällen. Satsning på inhemsk energi är från denna synpunkt kanske det bästa området. Exempelvis bör utnyttjande av inhemsk skogsenergi och torv ge många sysselsättningstillfällen främst i de regioner där sysselsättningsproblemen är störst. Utnyttjande av inhemska energialternativ torde därför vara samhällsekonomiskt lönsamt även om investeringarna med en företagsekonomisk beräkning i vissa fall ej är motiverade.

Ur bytesbalanssynpunkt är det vidare önskvärt att ersätta importerad energi med inhemsk energiproduktion där så kan ske till rimlig kostnad. Satsningarna på att minska vårt oljeberoende får inte ske på ett sådant sätt att ett importberoende byts ut mot ett annat utan påtagliga andra fördelar.

Energi — sårbarhet

Ett energisystem byggt på småskalighet och inhemsk energi uppvisar även en helt annan säkerhet och försörjningstrygghet. Sårbarheten blir mindre. Graden av sårbarhet beror dels på andelen importerad energi, dels på hur energiförsörjningssystemet är uppbyggt inom landet. Storskaliga system har en mycket stor sårbarhet som bl. a. såväl strömavbrottet den 27 december 1983, då ett mindre fel slog ut större delen av landets elförsörjning, som elavbrotten sistlidna vinter visade.

I krigstider torde vidare storskaliga energiförsörjningssystem vara betydligt lättare att allvarligt skada och betydligt svårare att utnyttja. Även i fredstid torde kostnaderna för att exempelvis få ett säkert storskaligt elförsörjningssystem bli astronomiska eftersom det ibland kräver dubblerade, i varje fall överdimensionerade, distributionsanläggningar.

Energipolitik för industrisamhällets utveckling

Energipolitikens inriktning har således en betydande inverkan på våra möjligheter att upprätthålla sysselsättningen, förbättra bytesbalansen och minska sårbarheten samtidigt som miljön värnas. Det långsiktiga strategiska skälet för en radikal effektiviseringslinje i energipolitiken är omsorgen om industrisamhällets utveckling med en bibehållen och förbättrad miljö. En politik för en effektiv energianvändning och låg förbrukning är därför också en industrivänlig politik. Den möjliggör en lönsam kärnkrafts-utveckling samtidigt som teknikutvecklingen stimuleras och resurser för värdefulla investeringar skapas för framtiden.

4. Energibalans

Ingen kan med säkerhet förutse vårt energibehov i början av nästa sekel. Vi underskattar lätt framtidens möjligheter till en allt effektivare energianvändning. Ett bevis för detta är att vi i dag använder endast 60 % av den energimängd som en riksdagsmajoritet för tio år sedan ansåg var ett kvalificerat sparmål för 1985.

Med vår energipolitiska inriktning, med utnyttjande av framtidens möjligheter till effektivare energianvändning, behövs i början av nästa sekel inte mer än högst 300 TWh. En detaljerad energibalans är inte möjlig att göra, men följande indelning belyser inriktningen på centerns energipolitik.

Elström

Vattenkraft, vindkraft, mottryck och kraftvärme, solceller

100 TWh

Mot.1985/86

N447

Bränslen m. m.

Biobränslen, solenergi, gas. (Forgasning av organisk substans i stället för direktförbränning kan minska miljöproblemen med avfall o. d.)

120 TWh

Drivmedel

Olja, etanol, vätgas m. m.

80 TWh

Summa

300 TWh

5. Avvecklingsplan för kärnkraften

Centerpartiet har vid ett flertal tillfällen krävt att en avvecklingsplan för kärnkraften skall upprättas. Senast i samband med att riktlinjerna för den framtida energipolitiken behandlades våren 1985 krävde vi att riksdagen skulle fatta beslut om en avvecklingsplan och hos regeringen begära förslag om en preciserad avvecklingsplanering för kärnkraften. Vid riksdagsbehandlingen av slogs såväl vårt krav på beslut om upprättande av en avvecklingsplan, som våra övriga förslag i syfte att fullfölja riksdagens beslut om kärnkraftens avveckling.

Vid vårens riksdagsbeslut fanns således inget intresse från socialdemokraternas sida att medverka till att skapa majoritet för beslut om upprättande av avvecklingsplan. Efter riksdagens beslut och inför valet gör emellertid socialdemokraterna en helomvändning och presenterar en s. k. avvecklingsstrategi som i stort ansluter till den politik som centern länge drivit. Detta ser vi givetvis med tillfredsställelse och förutsätter att socialdemokraterna nu ansluter sig till vårt krav på konkreta åtgärder för att fullfölja riksdagens beslut om kärnkraftens avveckling.

Från centerpartiets sida förutsätter vi nu att den socialdemokratiska regeringen följer upp sina löften i praktiskt handlande. Det är synnerligen viktigt att avvecklingen påbörjas så snart som möjligt då utvecklingen går mot att en allt större andel av den producerade elen måste avsättas på värmemarknaden.

Förutom de bindningar detta i sig innebär till kärnkraften får vi ett allt mer köldkänsligt elförsörjningssystem med mycket besvärande toppbelastningar så snart det blir kallt. Produktionen i de sist idrifttagna reaktorerna Forsmark 3 och Oskarshamn 3 användes i huvudsak för elvärme.

Med dessa utgångspunkter finns ingen anledning att satsa ca 1,2 miljarder kronor för byte av ånggeneratorerna i Ringhals 2. Det finns inte utrymme för Ringhals 2:s produktion som prima kraft om det inte sker betydande utbyggnader för såväl topplastproduktion som nätförstärkningar. En sådan utbyggnad är klart olönsam om vi inte binder oss för en hög elanvändning under lång tid. Detta kan ligga i kraftbolagens intressen men strider mot folkomröstningen och riksdagsbeslut om kärnkraftens avveckling.

Enligt vår mening bör därför kärnkraftsavvecklingen inledas med att Ringhals 2 tas ur drift omgående. Vi anser att de ca 1,2 miljarder kronor som krävs för att byta ånggeneratorer kan ge bättre utdelning om de t. ex. användes för en ökad användning av inhemska bränslen. Utöver att samma energimängd kan produceras till samma eller lägre kostnad, så skapas ca 1 000

nya arbetstillfällen, stråldoserna minskar och kvantiteten använt kärnbränsle som skall förvaras i hundratusentals år minskar.

Med kännedom om dessa fakta och regeringens klart deklarerade vilja att ansluta sig till centerpartiets krav på att kärnkraften skall avvecklas ser vi det som självklart att några resurser inte skall satsas på byte av ånggeneratorer i Ringhals 2 utan tillgängliga medel skall i stället satsas på framtida utvecklingsalternativ, i första hand inhemska bränslen. Vi ser som ett förbiseende att i budgetpropositionen anvisats 75 milj. kr. för förberedelser av byte av ånggeneratorerna. Regeringens förslag i denna del måste självklart avslås.

Mot.1985/86
N447

6. Slutförvaring av det utbrända kärnbränslet m. m.

Enligt centerpartiets mening hade det varit möjligt att med en målmedveten politik avveckla kärnkraften under en tioårsperiod om avvecklingen inletts tidigare och innan beroendet blivit alltför stort. Av miljö- och säkerhetsskäl borde politiken ha inriktats på detta. Det hade inneburit att avfallsmängderna från kärnkraften, som vi tvingas att ta hand om, blivit ungefär en tiondel av vad som nu blir aktuellt. Centerpartiet respekterar dock självfallet folkomröstningens resultat och riksdagens beslut i anledning av denna.

Den metod, KBS-metoden, som legat till grund för tillståndsgivning vid idrifttagning av kärnreaktorerna har vi däremot aldrig accepterat. KBS-metoden uppfyller inte de krav som måste ställas för att den slutliga förvaringen av utbränt kärnbränsle skall kunna anses säker. I 1981 års energipolitiska beslut fastslogs också att andra metoder än KBS-metoden seriöst skall studeras. Vi har vid ett flertal tillfällen från centerpartiets sida följt upp detta krav i riksdagen.

Den nu aktuella metoden, KBS 3, innebär att det utbrända, icke upparbetade kärnbränslet skall förvaras på 500 meters djup i berggrunden. Centerpartiet delar uppfattningen att det alltmer uppenbara sambandet mellan civilt och militärt bruk innebär att slutförvaringen måste ske utan föregående upparbetning. Det finns emellertid uppgifter som tyder på att vid en slutförvaring enligt KBS 3-metoden avfallet inom en inte alltför avlägsen tid "renats" i sådan grad att det kan utnyttjas som råmaterial för vapenframställning.

Den pågående forskningsverksamheten och undersökningar att finna en lämplig berggrund har väckt djup oro och mött hårda protester från allmänheten på många håll i landet som t. ex. Kynnefjäll och Alfta. Senast har befolkningen i Almunge i Uppland kraftigt motsatt sig att undersökningar av berggrunden genomförs.

Oron hos lokalbefolkningen har vidare förstärkts av att regeringen föreslagit att den kommunala vetorätten skall tas bort och att kommuninnevärdaren inte längre reellt skall kunna påverka ett beslut om lokalisering och slutförvaring. Därigenom har frågan också fått en demokratisk aspekt i och med att den lokala befolkningens tilltro till demokratin undergrävs genom den hantering som sker från dem som ansvarar för provborrningarna av berggrunden.

Med hänsyn härtill anser vi att den nuvarande forskningsinriktningen

måste förändras och den s. k. KBS-metoden tills vidare avföras från diskussionen om lämplig förvaringsmetod, vilket innebär att de pågående provborrningarna i berggrunden bör upphöra. Detta bör ges regeringen till kända.

Mot. 1985/86
N447

7. Energiutvecklingsfond

Folkomröstningsresultatet innebär att några ytterligare investeringar i kärnkraft utöver de tolv nu idrifttagna reaktorerna inte sker. Kärnkraftens utbyggnad har varit möjlig genom att den i väsentlig grad fått stöd från billig och lönsam vattenkraft. Det har historiskt varit så att producerande kraftverk har burit en del av kostnaden för nya kraftverk. Det är därför helt naturligt att kärnkraftverken skall bära en del av kostnaderna för de åtgärder som krävs för att ersätta kärnkraften. Det kan ses som en återbetalning av vattenkraftens betydande bidrag till kärnkraften.

Kärnkraften skall enligt centerpartiets sedan länge förläntade mening — och som energiministern i huvudsak anslutit sig till — ersättas med

- a) Hushållning och effektivare energianvändning
- b) Ny värmeteknik för tillvaratagande av bl. a. solenergi, inhemska bränslen, värmepumpar, naturgas
- c) En medveten elanvändningspolitik, som utnyttjar elströmmens höga kvalitet och inte slösar bort den på användning där energi av lägre kvalitet fyller samma uppgift till samma eller lägre kostnad
- d) Ny teknik för elproduktion som mottryck, vindkraftverk och solceller
- e) Produktion av alternativa drivmedel baserad på inhemska råvaror

Om detta program genomförs så kan vi undvika kolkondens och miljöstörande vattenkraftsutbyggnad. Vi får ett mindre sårbart energisystem, konkurrenskraftiga energipriser, ökad sysselsättning och en bättre miljö. Realismen i detta program styrks av det faktum att vi i dag endast använder 60 % av den energimängd som en riksdagsmajoritet för tio år sedan ansåg vara ett kvalificerat sparmål för år 1985. Fortfarande är vi bara i början av teknikutvecklingen för effektivare energianvändning.

För att genomföra detta program föreslår centern en Energins utvecklingsfond. Den bör byggas upp genom en avgift på 2 öre/kWh på all kärnkraftsproducerad el, vilket motsvarar en intäkt på ca 1,1 miljard kronor. Minst motsvarande resurs skulle behövts avsättas vid fortsatt utbyggnad och förnyelse av kärnkraften.

Fondens huvuduppgifter bör vara att svara för investeringar som syftar till dels hushållning och effektivare energianvändning, dels alternativ energiproduktion. För den första uppgiften bör besluten om hur resurserna skall användas fattas av riksdag och regering, medan när det gäller alternativ energiproduktion bör kraftbolagen ha ett avgörande inflytande på hur tillgängliga medel används inom de ramar som energipolitiken anger.

8. Fullskaleanläggning för drivmedelsetanol

I motion 1985/86:204 föreslog centerpartiet att riksdagen hos regeringen skulle begära initiativ i syfte att snabbt få i gång byggandet av en fullskale-

anläggning för produktion av etanol baserad på inhemsk råvara. Vi noterar med tillfredsställelse att regeringen i budgetpropositionen tillmötesgår centerpartiets förslag genom att anvisa 15 milj. kr. för att "snarast klarlägga de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för att framställa etanol grundad på spannmål i en fullskaleanläggning".

För mer ingående argumentering avseende en snabb introduktion av inhemsk etanol som drivmedel hänvisar vi bl. a. till motion 1984/85:2878 och 1984/85:556 (etanolmotion). Vi har vid ett flertal tillfällen yrkat att drivmedelsetanol producerad på inhemska råvaror skall befrias från skatt på samma sätt som övrigt inhemskt bränsle. Vi upprepar detta yrkande. I det fall riksdagen inte bifaller detta yrkande, hemställer vi i andra hand att riksdagen beslutar att den etanol som produceras vid nu aktuell fullskaleanläggning befrias från skatt under avskrivningstiden — 15 år. Ett sådant beslut är en förutsättning för att samla lämpliga intressenter kring den industriellt viktiga satsning som denna fullskaleanläggning utgör. Det är inte bara produktionen av etanol som har industriellt intresse utan sannolikt än mer biprodukterna och då i första hand stärkelse och protein. Dessa produkters betydelse som råvaror för den kemiska industrin ökar i takt med att den fytokemiska forskningen gör nya framsteg.

En fullskaleanläggning för etanolproduktion är viktig för den fytokemiska industrins utveckling i Sverige och därmed en väsentlig framtidssatsning. Det är ofrånkomligt att en pilotanläggning i full skala, som samtidigt skall bidra till en väsentlig kunskapsuppyggnad på en rad områden, belastas med många extra kostnader jämfört med kommande kommersiella anläggningar. Detta måste beaktas och staten bör även i fortsättningen svara för dessa merkostnader, som kan ses som forsknings- och utvecklingskostnader till gagn för stora delar av vår industri. Vi har inte för närvarande något yrkande på ytterligare medelsanvisning, men den frågan måste beaktas i det utredningsarbete som nu snabbt skall genomföras enligt förslag i budgetpropositionen.

9. Avdragsrätt för småhusägare vid investeringar för energisparande

Investeringar i effektivare energianvändning får ofta stå tillbaka för betydligt mindre lönsamma investeringar i produktionsanläggningar. Skälet är främst de ogynnsamma möjligheterna till finansiering av energisparinvesteringar, vilket i första hand drabbar småhusägare. Enligt vår mening bör vissa klart avgränsade energihushållande investeringar vara avdragsgilla. Avdragsrätten bör inledningsvis begränsas till tilläggsisolering och effektivare energianvändning genom värmeåtervinning. I en motion från centerpartihåll har denna fråga närmare utvecklats.

10. Höjd skatt på kol och sänkt skatt på naturgas

Enligt de riktlinjer för energibeskattnings som enligt vår mening skall gälla bör skatten på kol höjas med 135 kr./ton och därmed beskattas likformigt

med olja. Skatten på naturgas bör utgöra hälften av skatten per energienhet för olja — dvs. 205 kr./1 000 m³. De förändrade skattesatserna kan bedömas ge en ökad nettointäkt till staten på 300 milj. kr.

Mot.1985/86
N447

11. Energiforskning

Det energiforskningsprogram som fastlagts 1984 innebär en ambitions-sänkning i jämförelse med 1978 och 1981 års energiforskningsprogram. I motion 1983/84:2615 kritiserade vi neddragningen av energiforskningsprogrammet och redovisade vårt förslag som innebar att det totalt borde sätas i 600 milj. kr. under treårsperioden jämfört med propositionens i 200.

De avgifter som tas ut för att täcka kostnaderna i energiforskningsprogrammet är också avsevärt större än de medel som anvisas. Trots detta föreslås i budgetpropositionen en ytterligare neddragning med 100 milj. kr. för kommande budgetår.

Vi anser att gällande energipolitiska beslut innebär att energisystemet inom några decennier huvudsakligen skall baseras på utnyttjande av förnybara och miljövänliga energislag samt en effektivare energianvändning. Det kräver enligt vår mening fortsatt kraftfulla insatser på energiforskningsområdet. Vi beklagar att regeringen ytterligare minskar gällande program. Vi anser därför att riksdagen hos regeringen bör begära förslag i samband med årets kompletteringsproposition om återställande av nivån för energiforskningsprogrammet, vilket innebär att 400 milj. kr. bör anvisas och fördelas i enlighet med de riktlinjer som vi redovisade i motion 1983/84:2615. Vi vill även i detta sammanhang erinra om att i en särskild motion krävts att några medel inte bör anvisas för fusionsforskning med hänsyn till att kärnkraft enligt vår mening endast övergångsvis skall utnyttjas i det svenska energiförsörjningssystemet.

12. Anslagsfrågor

Utbildning och rådgivning m. m. för att spara energi

Det statliga stödet till utbildningsåtgärder och energirådgivning inom näringslivet tas från detta anslag. SIND disponerar medlen för energirådgivning och SEV för utbildningsåtgärder.

Det statliga stödet har stor betydelse för utvecklingsfondernas möjligheter att främja en fortsatt minskning av oljeanvändningen och effektivare energianvändning i småföretagen. Fondernas resurser för detta ändamål bör därför enligt vår mening förstärkas. Vi anser därför att 4 milj. kr. för utvecklingsfondernas dispositon för utbildning och rådgivning i energifrågor bör anvisas. Vi har vidare i annat sammanhang föreslagit att 2 milj. kr. till energirådgivning inom jordbruks- och trädgårdsnäringarna skall anvisas. Med anledning härav bör anslaget E 4 räknas upp med 4 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag.

I budgetpropositionen beräknas att kostnader för upprustning av stamlinjenätet i 1984 års prisnivå uppgår till ca 2 miljarder kronor. Det är betydande att man samtidigt håller ned resurserna för åtgärder att förbättra eldistributionen på landsbygden. Vi anser att ytterligare 2,0 milj. kr. bör avsättas för detta ändamål. Dessa medel bör främst användas för upprustning av befintliga men nu olönsamma nät.

Ersättning för försenad idrifttagning av kärnreaktorer

I budgetpropositionen anvisas 180 milj. kr. för försenad idrifttagning av kärnkraftreaktorer. Enligt överenskommelse mellan staten och vattenfallsverket skall staten ersätta Formarks Kraftgrupp AB och Vattenfall för de minskade intäkterna förseningen anses innebära. Riksdagen har godkänt detta avtal. Centerpartiet reserverade sig mot detta beslut. Vi anser fortfarande att det inte föreligger någon ersättningsberättigad förseningskostnad och hemställer därför att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag om anvisning av 180 milj. kr. för ersättning av förseningskostnader.

Avgift för att finansiera kärnkraftens avveckling

Ansvaret för en tryggad finansiering av avveckling och rivning av reaktor-anläggningar innehades tidigare av nämnden för hantering av använt kärnbränsle (NAK). Genom den omorganisation som genomförts har nämndens verksamhet fått en mera begränsad inriktning och namnändrats till statens kärnbränslenämnd (SKB). NAK har tidigare föreslagit att en avgift på 2,1 öre/kWh skall tas ut av reaktorinnehavaren för att finansiera förvaring av använt kärnbränsle och avveckling av kärnkraftsreaktorerna. Regeringen har beslutat om en lägre avgift. I årets budgetproposition redovisas att de hittills fonderade medlen endast uppgår till 1,9 öre/kWh och regeringen har beslutat att avgiften skall utgå i enlighet med detta förslag. Enligt vår mening är det svårt att finna något motiv för att sätta en lägre avgift än NAK:s förslag föregående år. Vi anser därför att avgiften bör fastställas till 2,1 öre/kWh kärnkraftsproducerad el och därmed öka möjligheterna till rimlig fondering.

Statens vattenfallsverk

I budgetpropositionen anvisas ett reservationsanslag till statens vattenfallsverk om nära 3 miljarder kronor. I anslaget ingår bl. a. anvisade medel för utbyggnader av storkraftnätet och förberedelser för byte av ånggeneratorer i Ringhals 2. I enlighet med vad vi tidigare anfört bör inga medel anslås för förberedelser av ånggeneratorer i Ringhals 2. Beräknade kostnader för kärnkraftsanläggningarna kan därför räknas ned med 75 milj. kr.

Vattenfall har vidare anfört att kostnaderna för överförings- och distributionsanläggningar från Indalsälven till Mälardalen beräknas uppgå till ca 2 miljarder i 1984 års prisnivå. Investeringarna avser ersätta 6 stycken 220

kW-ledningar med 2 stycken 400 kW-ledningar. Enligt vår mening innebär de föreslagna investeringarna en överdimensionering av överföringskapaciteten med hänsyn bl. a. till den förväntade långsiktiga elanvändningen. Investeringarna kommer också att bli kostsamma, ca 3:50 kr. per sparad kWh. Enligt vår mening är det bättre att rusta upp de bästa 220 kW-ledningarna och därmed begränsa behovet av 400 kW-ledningar. Vi föreslår därför att anslaget till Vattenfall för budgetåret 1986/87 minskas med 500 milj. kr. I den mån reduktion berör mer än kommande budgetår förutsätter vi att Vattenfall med egna medel kan göra omfördelningar så att inte andra projekt med betydelse för leveranssäkerheten åsidosätts. Detta innebär att anslaget till Vattenfall bör räknas ned med 575 milj. kr.

Energiforskning

Enligt vad vi ovan anført bör anslaget till Energiforskning för budgetåret 1986/87 räknas upp med 100 milj. kr.

Bidrag till verksamheten vid Studsviks Energiteknik

Enligt vår mening är det tveksamt att med skattemedel finansiera de överkostnader Studsviks Energiteknik har i sin verksamhet. Dessa borde enligt vår mening finansieras av kärnkraftsindustrin. Anslaget bör därför räknas ned med 20 milj. kr. Kostnadsökningar för Studsvik beroende på att den s. k. R 2-reaktorn utnyttjas av universitet och högskolor bör ersättas så att användarna får bidrag som de sedan kan använda för att täcka Studsviks kostnader. Vi anser därför att regeringen bör återkomma med förslag om hur bidraget skall förändras med hänsyn till detta.

Försörjningsberedskap avseende naturgas

Regeringen har fortfarande inte några förslag till permanent lösning av beredskapslagringen av naturgas. Vi vill i detta sammanhang poängtera vikten av att regeringen i den fortsatta behandlingen av denna fråga beaktar centerens förslag om inhemsk metangasproduktion som en del i lösningen av beredskapslagringsproblemen.

Ekonomi

Sammantaget innebär våra förslag minskade anslagsäskanden om 775 milj. kr. Föreslagna förändringar i skatter och avgifter på energi kan beräknas ge en nettointäkt om 1,4 miljarder kronor. Föreslagna utgiftsökningar uppgår till 106 milj. kr., varav 40 milj. kr. täcks genom vårt avslag på medelsanvisning till fusionsforskning.

Med hänvisning till vad som anförts i föreliggande motion och motion 1984/85:2878 med reservationer i NU 1984/85:30 och SkU 1984/85:50 i tillämpliga delar hemställs

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om sambanden mellan energianvändning, miljö, resurshushållning och ekonomisk utveckling,
2. att riksdagen beslutar ansluta sig till de riktlinjer för energipolitikens inriktning för industriell utveckling, god miljö och höjd levnadsstandard som anförts i motionen,
3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om
 - a) den framtida energianvändningen
 - b) energihushållning och effektivare energianvändning inom industrin, transportområdet och bebyggelsen
 - c) skärpta krav för installation av direktverkande el¹⁾
 - d) vindkraftsprogrammets fortsatta inriktning
 - e) mottryckskraft, elsystemets sårbarhet och systemet för eldistribution
 - f) värmepumpar
4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om sambanden mellan energipolitikens inriktning och sysselsättning, bytesbalans samt sårbarhet,
5. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i föreliggande motion anförts om vikten av att följa upp riksdagens beslut om kärnkraftens avveckling i konkret handling,
6. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om förvaringen av andra länders utbrända kärnbränsle,
7. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en plan för återtagande av icke upparbetat utbränt kärnbränsle,
- [8. att riksdagen beslutar att avslå proposition 1985/86:3 med förslag om inskränkning i den kommunala vetorätten och uttala att denna skall gälla anläggningar i hela kärnbränslecykeln i enlighet med vad som anförts.]
9. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i föreliggande motion anförts om ändrad inriktning av forskningsverksamheten kring slutförvaring av utbränt kärnbränsle,
10. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa att avgifter enligt lagen om finansiering av utgifter för använt kärnbränsle sätts till 2,1 öre/kWh,
11. att riksdagen beslutar att avslå proposition 1985/86:100 i den del som avser ersättning för försenad idrifttagning av kärnreaktorer för budgetåret 1986/87 om 180 000 000 kr.,
12. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om byte av ånggeneratorer i Ringhals 2,

¹⁾ 1985/86:Bo512.

13. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att utredningen om konkurrensförhållanden mellan el och inhemska bränslen får i uppdrag att utvärdera gällande regler för krav på direktverkande el samt lägga förslag om ytterligare skärpta krav,

14. att riksdagen beslutar att investeringar till stöd till förbränningsanläggningar eldade med inhemska fasta bränslen skall utgå med 15 % av investeringskostnaden,

15. att riksdagen beslutar att investeringsstöd till solvärmeanläggningar enligt nu gällande regler skall utgå t. o. m. budgetåret 1990/91,

16. att riksdagen beslutar att stöd till forsknings- och utvecklingsinsatser inom solvärmeområdet skall utgå i enlighet med de riktlinjer som redovisats i motion 1984/85:2878,

17. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om riktlinjer och stöd för flexibla och låga drifttemperaturer anpassade till fjärrvärmenät och injustering av fastighetsanknutna värmesystem,

18. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om en Energins utvecklingsfond i enlighet med de riktlinjer som förordas i föreliggande motion,

19. att riksdagen beslutar att från 1 juli 1986 på kärnkraftsproducerad el ta ut en utvecklingsavgift med 2 öre/kWh,

[20. att riksdagen beslutar att etanol producerad på inhemska råvaror skall vara skattefri, därest detta yrkande ej vinner riksdagens bifall beslutar att etanol producerad vid den första fullskaleanläggningen skall medges hel skattebefrielse,]

[21. att riksdagen hos regeringen begär förslag om avdragsrätt för småhusägare vid energiinvesteringar i enlighet med vad som anförts i föreliggande motion,]

[22. att riksdagen beslutar att skatten på kol skall vara 275 kr./ton,]

[23. att riksdagen beslutar att skatten på naturgas skall vara 205 kr./1 000 m³,]

24. att riksdagen beslutar att till Främjande av landsbygdens elektrifiering för budgetåret 1986/87 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 2 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag om 4 500 000 kr.,

25. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att statens energiverk får i uppdrag att utreda möjligheten att ge eldistributörer på landsbygden bättre ekonomiska förutsättningar i enlighet med vad som anförts,

26. att riksdagen beslutar att för energiforskning för budgetåret 1986/87 anvisa ett med 100 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag om 405 000 000 kr.,

27. att riksdagen beslutar att till Utbildning och rådgivning m. m. för att spara energi för budgetåret 1986/87 anvisa ett med 4 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag om 15 330 000 kr.,

2 1985/86:Sk552.

28. att riksdagen beslutar att till Statens vattenfallsverk: kraftstationer m. m. för budgetåret 1986/87 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 575 000 000 kr. minskat reservationsanslag om totalt 2 335 000 000 kr. fördelat enligt riktlinjer som redovisats i föreliggande motion.

29. att riksdagen beslutar att till Bidrag för verksamheten vid Studsviks Energiteknik anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 20 000 000 kr. minskat reservationsanslag om 37 410 000 kr.,

30. att riksdagen hos regeringen begär förslag om hur finansiering skall ske av kostnaderna för utnyttjande av forskningsreaktorer vid Studsvik enligt de riktlinjer som redovisas i motionen, samt

31. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i föreliggande motion anförts om försörjningsberedskap av naturgas.

Stockholm den 27 januari 1986

Karin Söder (c)

Olof Johansson (c)

Gunnel Jonäng (c)

Bertil Fiskesjö (c)

Karl Erik Olsson (c)

Britta Hammarbacken (c)

Gunnar Björk (c)
i Gävle

Anders Dahlgren (c)

Nils G. Asling (c)

Kjell A. Mattsson (c)

Gumilla André (c)

P.-O. Eriksson (c)